

Vergaderjaar 2001–2002

28 096

Samenvoeging van de gemeenten Oss en Ravenstein

Nr. 3

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt (artikel 25a, vierde lid, onderdeel b, van de Wet op de Raad van State).

MEMORIE VAN TOELICHTING¹

1. Inleiding

Dit wetsvoorstel strekt tot samenvoeging van de huidige gemeenten Oss en Ravenstein tot de nieuwe gemeente Oss. Met dit voorstel, dat zijn grondslag heeft in een vrijwillig proces van de betrokken gemeentebesturen, wordt een goede oplossing geboden voor problemen waarmee de gemeente Ravenstein (ruim 8 000 inwoners) de laatste jaren in toenemende mate kampt, en die het gemeentebestuur van Ravenstein zelf heeft signaleerd en wordt bovendien een impuls gegeven aan Oss als centrumgemeente met een regionale functie.

De nieuwe gemeente zal bijna 75 000 inwoners tellen. Door de samenvoeging wordt een gemeente gevormd, waar een nieuw evenwicht tussen het verstedelijkt en het landelijk gebied zal ontstaan. Het kabinet heeft het vertrouwen dat een gemeente als de nieuwe gemeente Oss goed in staat is om dit landelijk gebied te beheren.

De huidige gemeenten Oss en Ravenstein waren ook onderwerp van herindelingsdiscussies, die geresulteerd hebben in de Wet van 9 september 1993 tot gemeentelijke herindeling in het noordoostelijke deel van de provincie Noord-Brabant (Stb. 1993, 476). Deze wet resulteerde onder meer in een versterkte gemeente Oss, als samenvoeging van de voormalige gemeenten Berghem, Megen c.a. en Oss. De indertijd gemaakte keuze voor fusie van Megen c.a. met Oss betekende toen wel, dat de gemeente Ravenstein ongewijzigd bleef. Ravenstein zelf had toen de inzet om betrokken te zijn als partner in een forsere fusiegemeente; een variant waarbij Ravenstein volledig zou fuseren met Oss, is toen niet indringend in discussie geweest. Tegen de achtergrond van deze voorgeschiedenis en de groeiende problematiek van Ravenstein vindt het kabinet het een goede zaak om met onderhavig voorstel de fusiewens van Oss en Ravenstein te honoreren.

Nadat de gemeenteraad van Ravenstein zich in verband met de kwetsbare positie van de gemeente op 16 november 2000 heeft uitgesproken in beginsel de zelfstandigheid van de gemeente te beëindigen door een samenvoeging met één of meer buurgemeenten, zijn door het gemeentebestuur van Ravenstein gesprekken gevoerd met de besturen van de

¹ De meegezonden bijlagen zijn ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

buurgemeenten Grave, Landerd en Oss. Dit onderzoek heeft uiteindelijk geresulteerd in de gemeenschappelijke fusiewens van de gemeenten Ravenstein en Oss, zoals op 7 september 2001 tot uitdrukking gebracht in gelijkkluidende raadsbesluiten van de betreffende gemeenten. Gedeputeerde staten van Noord-Brabant hebben vervolgens in overweging gegeven zo spoedig mogelijk een wetsvoorstel in voorbereiding te nemen, zodat de voorgestelde samenvoeging per 1 januari 2003 zou kunnen worden geëffectueerd.

Dit proces is een goede illustratie van de mogelijkheid dat gemeentebesturen in staat zijn met een kritische en realistische blik naar het eigen toekomstperspectief te kijken, respectievelijk te beoordelen hoe de belangen van de burgers en het gebied van de gemeente voor de toekomst goed gewaarborgd zijn. Het getuigt in de ogen van het kabinet van bestuurlijke kwaliteit en visie wanneer gemeentebesturen hierbij ook in staat zijn het eigen voortbestaan ter discussie te stellen. Deze processen blijken bovendien ook goed mogelijk wanneer het gaat om een samengaan tussen een grotere, relatief verstedelijkte centrumgemeente en een aangrenzende kleinere, meer landelijke buurgemeente. Vrijwillige herindelingen als deze passen in het door dit kabinet gehanteerde beleidskader gemeentelijke herindeling.

2. Inhoud van het voorstel

Het gemeentebestuur van Ravenstein signaleert de afgelopen jaren in toenemende mate problemen als gevolg van een te gering draagvlak voor de eigen gemeentelijke voorzieningen. Al geruime tijd bestaan er binnen deze gemeente grote zorgen over de instandhouding van het voorzieningenniveau in de gemeente, mede in relatie tot de door de burgers op te brengen lasten. Voor een relatief kleine gemeente als Ravenstein wordt het steeds moeilijker om het gewenste voorzieningenniveau te realiseren tegen een verantwoord kostenniveau. Voorts kampt de gemeente Ravenstein met een beperkte omvang van de ambtelijke organisatie, waardoor men niet in voldoende mate de benodigde specialismen aan zich kan binden. Dit maakt de gemeentelijke organisatie van Ravenstein kwetsbaar.

De voorgestelde fusie biedt een effectieve oplossing voor de problemen van de gemeente Ravenstein, waarbij de nieuwe gemeente Oss in staat zal zijn de betreffende problemen op een adequate wijze te beantwoorden.

Vanuit het algehele perspectief van de nieuwe gemeente kan de fusie niet minder positief beoordeeld worden. Ravenstein kent nu al een belangrijke oriëntatie op Oss, en er is sprake van een verwevenheid van functionele relaties.

De huidige gemeente Oss beschikt over een belangrijke industriële structuur met hoofdverbindingen over rail, water en weg. Door de fusie van Ravenstein en Oss zal de centrumfunctie van Oss verder worden versterkt.

Het zal voor de nieuwe gemeente van betekenis zijn, dat de gemeentebesturen van Oss en Ravenstein in een convenant afspraken hebben gemaakt over de voortzetting van de eerstelijns gemeentelijke dienstverlening in Ravenstein. Bovendien heeft de huidige gemeente Oss vormen van binnengemeentelijke decentralisatie uitgewerkt, die na de fusie verder in belang kunnen toenemen. De gemeente Oss kent sinds 1994 dorpsraden waarvan de leden door middel van algemene verkiezingen rechtstreeks worden gekozen. Dit stelsel van binnengemeentelijke decentralisatie biedt na de fusie voor de inwoners van Ravenstein goede

aanknopingspunten om de betrokkenheid met de eigen kernen vorm te geven. Het kabinet heeft zeker het vertrouwen, dat de voorgestelde samenvoeging niet zal leiden tot een groeiende afstand tussen bestuur en burger.

3. Financiële aspecten

De nieuwe gemeente Oss zal uit het gemeentefonds een algemene uitkering ontvangen die lager ligt dan het totaal van de algemene uitkeringen van de huidige gemeenten Oss en Ravenstein. Het gaat om een bedrag van circa f 0,6 à 0,7 miljoen structureel als gevolg van het wegvallen van bedragen op de verdeelmaatstaven «vast bedrag» en «schaalfactor sociale dienst». Via deze maatstaven ontvangen kleine gemeenten extra middelen om de gevolgen van kleinschaligheid op te vangen. Door de fusie vervalt de noodzaak hiertoe.

Incidenteel zal de algemene uitkering van de nieuwe gemeente aangevuld worden met een bedrag van ruim f 5,5 miljoen op grond van de verdeelmaatstaf herindeling. De uitbetaling van dit bedrag wordt gespreid over vier jaren. Dit zal voldoende zijn om de frictiekosten van de herindeling te dekken.

Bij de discussie over de samenvoeging van Oss en Ravenstein zijn de financieel-economische aspecten in overleg met de provincie in beschouwing genomen. Daarbij is geconstateerd dat de effecten binnen het gemeentefonds beperkt zijn. Tegenover de structurele vermindering van de algemene uitkering staan besparingen op de bestuurskosten van een zelfde orde van grootte. Uiteraard heeft de groeiende problematiek van Ravenstein, die in de inleiding werd vermeld, ook financiële aspecten. Deze behoeven echter geen bezwaar op te leveren voor de herindeling, omdat een structureel sluitende begroting van Ravenstein uitgangspunt is voor de samenvoeging. Dit gevoegd bij het feit dat de financiële positie van Oss gezond is, leidt tot de conclusie dat bij de herindeling een financieel levensvatbare gemeente zal ontstaan.

4. Kiesrechtelijke aspecten

Naast dit voorstel is een wetsvoorstel ingediend op grond waarvan de zittingsduur van de gemeenteraden van Oss en van Ravenstein wordt verlengd. Bij aanvaarding van het betreffende wetsvoorstel zullen de reguliere gemeenteraadsverkiezingen van 6 maart 2002 in de betrokken gemeenten geen doorgang vinden. In plaats daarvan zullen, bij een spoedige behandeling van onderhavig voorstel, in het najaar van 2002 herindelingsverkiezingen worden gehouden voor de nieuwe gemeente Oss.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K. G. de Vries